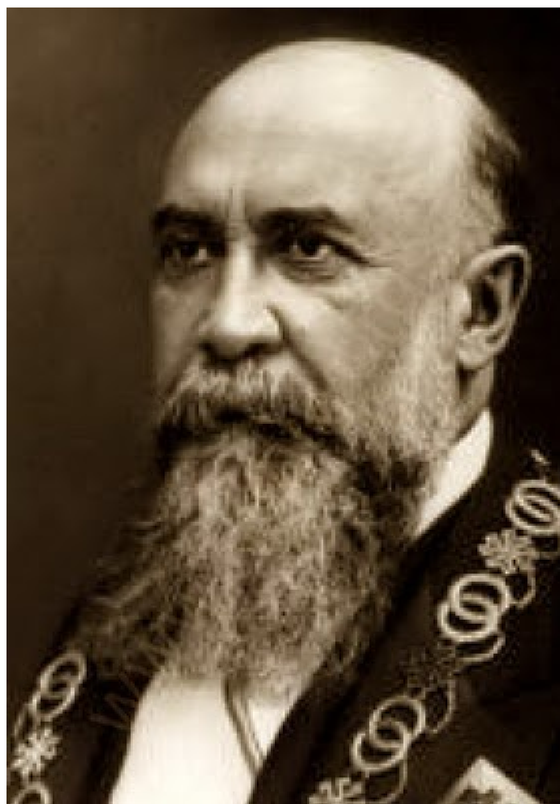
JOI, NOIEMBRIE 25, 2010

CAZUL NICOLAE IORGA, DUPĂ 70 DE ANI

O TRAGEDIE PERPETUĂ

În urmă cu 70 de ani, pe 28 noiembrie 1940, pe cîmpia de lîngă Strejnic, era găsit cadavrul ciuruit de gloanțe al marelui savant Nicolae Iorga (care împlinise 69 de ani cu cîteva luni înainte)[1]. A fost, desigur, unul dintre cele mai reprobabile evenimente din agitata viață politică a epocii. Scenariul crimei este îndeobște cunoscut: savantul a fost lichidat de o echipă de şapte legionari obscuri (tot aceiaşi, se pare, cu asasinii lui Virgil Madgearu, eliminat în aceeaşi zi), care-l ridicaseră din vila sa de la Sinaia (cea de la Văleni, unde locuia de obicei, fusese avariată de cutremurul din acea toamnă) în seara zilei de 27 noiembrie, sub cuvînt că au ordin să-l ducă la Bucureşti, pentru “un interogator”. Savantul însuşi – complice pe față, după cum vom vedea, la lichidarea samavolnică a lui Codreanu – îşi bănuia soarta[2], iar contemporanii afirmă

că asasinatul "plutea în aer", cum se întîmplase şi şapte ani mai devreme, în cazul lui I. G. Duca.

E greu să priveşti faptele "la rece", deşi, după 70 de ani, o oarecare detaşare devine firească şi necesară. Că ucigașii au aparținut mediilor legionare e una; că însă Mişcarea Legionară ar putea fi culpabilizată *generic*, aceasta e discutabil. Ca şi în cazurile "Nicadorilor", "Decemvirilor" şi "Răzbunătorilor" (echipele care-i "pedepsiseră" pe I. G. Duca, Mihai Stelescu şi Armand Călinescu), pare să fi fost vorba de o acțiune pe cont propriu, fără implicarea sau girul prealabil al conducătorilor superiori ai Gărzii[3]. Mai multe mărturii confirmă că Horia Sima a trăit un adevărat şoc la aflarea cumplitei veşti, nu atît din compasiune față de N. Iorga (pe care legionarii, după cum vom vedea, nu prea aveau motive să-l iubească), cît realizînd gravitatea politică a faptului, ce punea o armă redutabilă în mîna duşmanilor legionarismului și-i marca "obrazul" istoric cu o pată de neşters. Oricîte limite ar fi avut ca om şi politician, N. Iorga era încă de pe atunci un mit național. Legionarii înșiși simțiseră acest fapt și lui i se datora împrejurarea că istoricul, deși purta în mare parte responsabilitatea morală (şi nu numai) pentru arestarea, parodia de proces și asasinarea lui Corneliu Codreanu (în 1938), nu se afla printre vinovații întemnițați la Jilava (în aşteptarea unei judecăți care n-a mai avut loc). De altfel, dacă acel grup legionar "rebel" n-ar fi acționat precipitat, "pata istorică" ar fi marcat probabil, cîțiva ani mai tîrziu, "obrazul" mult mai gros al comuniștilor...

Să remarcăm și un alt fapt. Toate asasinatele legionare de pînă atunci (este vorba de cele enumerate mai sus, căci împușcarea prefectului C. Manciu, în 1924, n-a fost un asasinat, făcîndu-se *în legitimă apărare*, cum s-a și stabilit de către Justiția vremii, care l-a achitat în unanimitate pe Codreanu) fuseseră urmate invariabil de *predarea de bună voie* şi *mărturisirea* făptașilor, care putuseră trece astfel, în ochii multora, drept martiri ai unei cauze. În cazul crimelor de la sfîrșitul lui noiembrie 1940, iată însă că făptașii au fugit și s-au ascuns, ca niște criminali de rînd, unii fiind condamnați în contumacie. Deși comisă de elemente cu apartenență gardistă, lichidarea lui N. Iorga nu mai poartă pecetea "pedepsirii" *de tip legionar*, ci a unui asasinat politic ordinar, pe cît de monstruos, pe atît de inoportun. E și acesta un semn – cinic, dar nu mai puțin relevant – al unei anumite degradări structurale a legionarismului, pe fondul tensionat şi confuz de după dispariția "Căpitanului".

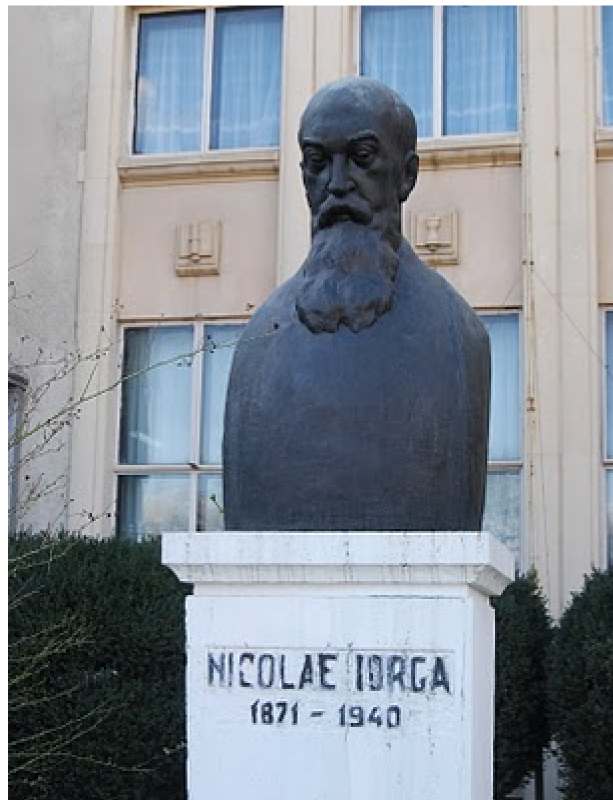
Astăzi, în afara cercurilor legionare, oamenilor le este obscur ce-au avut legionarii cu “marele Iorga”. De aceea, nu-i inutil să ne reamintim cîteva fapte, pe fondul general al epocii respective (în nici un caz pentru a-i scuza pe asasini, sau actul în sine, ci doar pentru a contextualiza o situație complexă, care sfidează poncifele istorice curente și ne pune în fața unei tragedii cu multe încrengături). Începînd din anii '20, N. Iorga devenise o personalitate tot mai controversată, din punct de vedere politic, dar și moral. Octavian Goga îl putuse califica (*Mustul care fierbe*, București, 1927, p. 88) drept “monumentala incarnație a proorocului, care și-a mîncat tablele legii”. Orbit de orgoliu, înțelegînd tot mai puțin noile vremuri și înstrăinîndu-se de generațiile tinere, N. Iorga devenise, treptat, un titan desuet și singuratic, greu de contestat în templul științei lui[4], dar adeseori ridicol în arena publică și tot mai incoherent în manifestările sale politice. Guvernul pe care l-a prezidat, la începutul anilor ‘30, a reprezentat cel mai răsunător eșec guvernamental din România Mare (fapt recunoscut parțial chiar și de orgoliosul protagonist: “Eu nu mai sînt eu!”)[5]. Mai tîrziu se va complace să fie o unealtă docilă a ambițiilor dictatoriale și a pornirilor antiromânești ale lui Carol II (de formarea căruia se ocupase pe vremuri), inclusiv în acel penibil Front al Renașterii Naționale (ai cărui membri, îmbrăcați în uniforme aproape carnavalești și reduși la postura de

yesmen, nu erau altceva decît bufonii oportuniști ai unui rege nebun). Acrit şi pătimaş, ura lui devine adeseori stihială. Gazetăria lui capătă și ea, mai mult decît oricînd, tonuri viscerale. Nu-i cruță decît pe cei dispuşi să se smerească în umbra lui. Nu numai că între el și cei mai tineri se sapă o prăpastie, dar se răcesc şi multe dintre vechile prietenii şi colaborări. Faimoasa glumă a lui A. C. Cuza are un tîlc mai general: ieșind din Universitate, Iorga se încrucișează cu acesta pe trepte și-l întreabă, cu o politețe rece, ce mai face; răspunsul vine tăios: "După cum vezi, d-le Iorga, eu urc, iar dumneata cobori"...[6]

Generația de la 1922 avusese în N. Iorga – ca și în A. C. Cuza, O. Goga, N. C. Paulescu, S. Mehedinți, C. Şumuleanu sau I. Găvănescul – unul dintre principalii săi dascăli naționaliști. Ruptura dintre "tineri" și "bătrîni", pecetluită prin înființarea Legiunii Arhanghelul Mihail (1927) pe ruinele Ligii Apărării Naționale Creştine (L.A.N.C.), a dus, implicit, și la îndepărtarea de profesorul Iorga. Acesta nu le iartă legionarilor lipsa de smerenie în fața personalității sale de "apostol al neamului" şi apetența către mentori spirituali și politici mai tineri (Nichifor Crainic o vreme, apoi – mult mai pregnant – Nae Ionescu). Pe de altă parte, profesorul alunecase între timp, cum atestă contemporanii, spre tabăra masonică, în măsură să-i înlesnească "onoruri"

consolatoare (în țară, dar și în străinătate), la care era, zice-se, tot mai sensibil[7]. În 1932 semnează, ca Președinte al Consiliului de Miniștri, un decret de dizolvare a Gărzii de Fier, deși aceasta nu săvîrșise, la data respectivă, nici un act de violență. (Se trece prea ușor cu vederea faptul că violențele legionare s-au ivit ca replici la abuzurile puterii politice în funcțiune: nu înseamnă a formula o scuză, ci doar a face o constatare afirmând că legionarismul *a fost silit*, practic, să devină extremist.) Cu excepția unui scurt articol encomiastic dedicat lui Ionel Moța și Vasile Marin, martirii de la Majadahonda[8], Iorga continuă să-i denigreze pe legionari, cîteodată cu oarecare dreptate, însă adesea fără nici un temei serios, iar diatribele din primăvara lui 1938 (linge-blide, suflete de asasini etc.) n-au fost decît un pisc al urii sale îndelung cumulate, de care Carol II a știut să se folosească în mod abil (și probabil amuzându-se mefistofelic în sinea sa, dacă nu cumva și în cercurile intime).

Răspunzînd numeroaselor defăimări din *Neamul Românesc* (veche publicație iorghistă), Codreanu (fost ucenic al acestuia întru naționalism, pe vremea studenției sale ieșene) îl acuză pe profesor, într-o scrisoare deschisă, de "necinste sufletească": "Dar din adîncul unui suflet lovit și nedreptățit, îți strig – și îți voi striga și din adîncul gropii – că ești *un necinstit sufletește*, care ți-ai bătut joc pe nedrept de sufletele

noastre nevinovate". Se vede că Zelea Codreanu n-ar fi aprobat însă în nici un caz asasinatul de mai tîrziu: "Nu veți întîmpina nici dumneavoastră, domnule profesor, și nici ceilalți care v-ați asumat răspunderea unei sîngeroase și nedrepte opresiuni, nu numai nici o violență, dar nici măcar vreo opunere" ("Căpitanul" dizolvase partidul – v. *Circulara Nr. 148* – încă din februarie, neacceptînd să mai activeze politic în condițiile dictaturii regale; el transmisese tuturor legionarilor mesajul *rezistenței non-violente*, spre a nu preface România "într-o Spanie însîngerată"; din păcate, sîngele avea să curgă după ce el nu va mai fi: e calea pe care au forțat-o Palatul și Guvernul, declanșînd un adevărat "terorism de stat", în urma căruia au fost exterminați aproape 300 de legionari, începînd cu Codreanu însuși; e o mistificare indignă să se vorbească de *crimele legionare* fără a se ține seama de mult mai numeroasele *crime împotriva legionarilor*)[9]. N. Iorga este sfătuit de Palat – care căuta un pretext să-l aresteze pe Codreanu – să-i intenteze acestuia proces de ultragiu. Iorga se conformează și continuă să pună paie pe foc. Rămîne zguduitoare – dincolo de orice poziție ideologică am adopta – mărturia teologului Gh. Racoveanu cu privire la o instigație a lui Iorga, de un cinism împins pînă la abjecție, făcută chiar într-una dintre secțiunile Senatului: "Ei, Domnilor! V-ați speriat? V-ați speriat de niște copiii? Eu, Domnilor, l-am întrebat odată pe Colonelul Boyle [atașat militar anglo-canadian, salvatorul coloniei românești din Odesa revoluției bolșevice – n. n.]: «Cum ai putut Dumneata, Domnule, să salvezi singur colonia românească din Odesa, în vremea revoluției bolșevice?». Și Colonelul Boyle mi-a răspuns: «Domnule Profesor, eu sînt canadian și vînător, iar la noi, în Canada, vînatul cel mai al dracului e cîinele sălbatic. Te atacă în haită. Poți să dobori Dumneata unul, doi, patru; cei ce rămîn te sfîșie. Ei, dar de ești vînător cu experiență, vei observa Dumneata că în grămada care atacă este unul care conduce. Pe acela de-l ținteşti între ochi, toată liota se împrăștie!»". "Mă aflam – își amintea în 1958, în exil, Gh. Racoveanu (1900-1967) – în localul redacției *Cuvântului* cînd a sosit acolo, revoltat, Nae Ionescu: «Auzi, măi, Nebunul! Auzi ce vorbește?! Ăsta e îndemn la asasinat!». Și Nae Ionescu mi-a povestit ce spusese Iorga la Senat..."[10].
În fine, în 1939, cînd "pedepsitorii" lui Armand Călinescu (executați fără judecată) au fost expuși pe cheiul Dîmboviței, "marele Iorga" se pretează la impardonabilul gest de a lovi cu piciorul în cadavre! "Cred că atunci și-a semnat singur – spunea un martor ocular – condamnarea la moarte"... N. Steinhardt însuși relatează acest caz în *Jurnalul fericirii* (ed. 1991, p. 387), nu însă fără a preciza: "Dar niciodată turpitudinea victimei nu scuză pe ucigaș..." (cu referire la abominabila asasinare consecutivă a savantului)[11].

Iorga devenise atît de incontinent în prejudecățile şi patimile sale încît am putea spune despre el, mult mai îndreptățit, ceea ce spunea G. Călinescu despre bietul Slavici: anume că, în 1940, “moartea a scăpat opera de om”... Cu precizarea că ar fi fost însă mai bine – pentru toată lumea – să fi murit de altă moarte, iar judecata lui să rămînă strict în seama lui Dumnezeu. Toate acestea reprezintă un adevăr tragic şi complex al istoriei noastre. Abordarea lui demagogică şi unilaterală e un semn de grosolănie sufletească şi intelectuală, pe care nu-l cred de bun augur în perspectiva unui viitor mai curat şi mai demn, aşa cum ni-l dorim cu toții. Sîngele legionar n-a avut altă culoare decît sîngele adversarilor Legiunii!
După o jumătate de veac de minciună, s-a spus că singura noastră șansă reală ar fi *adevărul*. Modul în care istorici de profesie ca Dinu C. Giurescu, Ioan Scurtu, Cristian Popișteanu, Andrei Pippidi, Cristian Troncotă, Adrian Cioroianu și mulți alții (ca să nu mai vorbim de politrucii curenți ai noilor ideologii dominante: politologi, gazetari, *talk-show*-iști etc.) au prezentat public în ultimii ani, fie în scris, fie în “dezbateri” radio-televizate, evenimentele din noiembrie 1940 (pe fondul mai general al istoriei noastre interbelice) dovedește încă o dată cît de departe sîntem, în continuare, de “etica adevărului”. Istoriografia noastră stă, ca și ieri, sub handicapul “imperativelor ideologice”. Teama de *adevărul gol* este și ea o tragedie națională.

În ce priveşte interesul mai general de a întreține, cu orice preț şi cu orice mijloace, legenda cea mai neagră despre “fenomenul legionar”, el se leagă, dincolo de presiunea perpetuă – dar mai lesne de înțeles – a cercurilor evreiești, de tendința tipic autohtonă de a avea la îndemînă niște “țapi ispăşitori” atît pentru viciile şi neîmplinirile trecutului, cît şi pentru viciile şi neîmplinirile prezentului, ca şi de teama tuturor lichelelor față de o eventuală fermitate justițiară, prin care legionarii au reuşit să tulbure odinioară – cu mijloace mai mult sau mai puțin “ortodoxe” – tot putregaiul politicianist al vremii lor.

Cît despre Iorga însuși, care rămîne, dincolo de orice amănunte biografice, unul dintre marii cărturari ai neamului, i-am sluji mult mai fertil şi mai cuviincios memoria urmîndu-l pe calea erudiției și a creației[12] decît mințind “pios” în numele lui și întreținîndu-l ca marotă a luptelor ideologice, în tîrziul unei istorii care riscă să repete tocmai greşelile din care a refuzat să tragă *toate* cuvenitele învățături.

Răzvan CODRESCU

---

[1] S-au lansat zvonuri, încă din epocă, şi despre o groaznică profanare a cadavrului. Istoricul Andrei Pippidi însuşi (rudă de sînge cu N. Iorga) a recunoscut însă public că nici un document oficial nu atestă aşa ceva.

[2] Se citează deseori impresionantele sale premoniții lirice: *Din turnul sorții/ Îți strigă morții/ Viers de aramă:/ Bagă de seamă!// Patima-şi are/ Răscumpărare:/ Cînd se destramă,/ Bagă de seamă!// Iar norocul,/ Cînd schimbă locul,/ Îți cere vamă:/ Bagă de seamă!* ("Bagă de seamă!"), sau, mai ales: *Au fost tăind un brad bătrîn,/ Fiindcă făcea prea multă umbră./ Şi-atuncea din pădurea sumbră/ Se auzi un glas păgîn:// O voi ce-n soare cald trăiți/ Şi ați străpuns strămoşul nostru,/ Să nu vă strice rostul vostru,/ De ce sunteți aşa grăbiți?// În anii mulți cît el a fost,/ De-a lungul ceasurilor grele,/ Sub paza crăcilor rebele,/ Mulți şi-au aflat un adăpost.// Moşneagul stînd pe culme drept/ A fost la drum o călăuză/ Şi-n vremea aspră şi ursuză/ El cu furtunile-a dat piept.// Folos aduse cît fu viu,/ Ci mort acuma, cînd se duce,/ Ce alta poate-a vă aduce/ Decît doar încă un sicriu?* ("Brad bătrîn"). A existat şi aserțiunea – greu de creditat – că pe Iorga îl ajunseseră remuşcările după asasinarea "Căpitanului" şi că relațiile sale cu "camarilla" şi "oculta" se tensionaseră în asemenea măsură încît cineva (din anturajul Alicei Voinescu) l-ar fi auzit amenințînd la Palat: „Lasă că o să destăinui eu misterul asasinării lui Codreanu!". Temerile că va fi lichidat s-ar fi referit nu atît la legionari, cît la cei cărora le devenise "tovarăş de drum" şi care, prin lichidarea lui ca aliat incomod, urmăreau să le pună şi legionarilor în cîrcă un asasinat care să-i compromită definitiv...

[3] Comandamentul Gărzii de Fier pretinde a nu fi ordonat şirul de acțiuni criminale de la sfîrşitul lui noiembrie 1940, care ar fi fost inițiate de un grup rebel, manipulat, poate, de forțe ostile României (a se vedea punctul de vedere al lui Horia Sima, în *Cazul Iorga-Madgearu. Declarații făcute de Dl. Horia Sima revistei "Carpații – 1961*, Colecția "Omul Nou", Miami Beach, 1992). Fapt este că Horia Sima nu a repudiat cu promptitudine, public şi oficial, asasinatul, lăsînd impresia că, chiar dacă nu l-a ordonat el însuşi, l-a girat moral, atunci şi mai tîrziu, menajîndu-i impardonabil pe asasini.

[4] Deşi au fost şi astfel de contestații, vizând mai ales "urechismul" unor citate şi trimiteri din scrierile sale de specialitate, desuetudinile sale de "om al secolului al XIX-lea" (inclusiv "estetica inchizitorială" din sintezele sale – astăzi pur şi simplu hilare – de istoria literaturii române a secolelor XIX-XX) sau gîndirea sa "asistematică", certată adică, vezi Doamne, cu filosofia şi cu metoda. În consensul generației lui, tînărul M. Eliade l-a atacat el însuşi pe marele istoric (mai ales pentru *Essai de synthèse de l'histoire universelle*), dar mai tîrziu va regreta acest fapt şi-şi va mărturisi admirația de fond pe care i-a purtat-o (*cf.*, de pildă, *Memoria: 1907-1960*, Editura Humanitas, Bucureşti, 1991, p. 125 şi urm.)

[5] *Cf.*, pe lîngă presa vremii şi pe lîngă memorialistica unor actanți politici de prima mînă (Carol II, C. Argetoianu, D. Ghica etc.), concluzia unui istoric actual de talia d-lui Florin Constantiniu:

„Guvernul prezidat de savant (1931-1932) era însă o caricatură de guvern. Ministrul de Externe, Dimitrie Ghica, a lăsat descrieri savuroase, în memoriile sale, despre şedinţele de cabinet, desfăşurate într-o totală dezordine şi începute cu *«historiettes scabreuses»*. Constantin Argetoianu, care, în amintirile sale, îl critică, uneori, în termeni inadmisibili pe primul ministru, nu ezita să-l persifleze în forme crude şi faţă de colegii de cabinet («Ştiu să-l manevrez, am fost şase luni medic la Salpêtrière» – spital de boli mintale de la Paris). Criza economică avea să răpună şi acest experiment politic, căci, dacă regele putea tolera interzicerea plăţii salariilor la funcţionari şi învăţători, neplata soldelor putea afecta stabilitatea şi capacitatea militară a ţării" (*O istorie sinceră a poporului român*, ed. a III-a revăzută şi adăugită, Editura Univers Encliclopedic, Bucureşti, 2002, pp. 319-320).

[6] Iorga va deveni, de altfel, un "client" predilect al epigramiştilor şi polemiştilor epocii, iar faimoasele *Strofe cu pelin de mai pentru Iorga Neculai* ale lui Păstorel (Al. O.) Teodoreanu nu reprezintă un caz de excepţie, ci expresia cea mea plină de "duh" a unei tendinţe ce şi-a avut şi laturile ei grobiene.

[7] Era în convingerea epocii că interesele masonice şi cele evreieşti se suprapuneau în cea mai mare măsură (de unde şi sintagma – curentă pînă spre jumătatea secolului trecut – de "iudeo-masonerie"). Unul dintre marile scandaluri de după primul război mondial, de care a fost legat şi numele lui N. Iorga ca mijlocitor indirect, aruncînd mari suspiciuni asupra noii lui "feţe", a fost cel al listei de "studenţi români" desemnaţi să beneficize de cei 700.000 de franci alocaţi anual de guvernul francez pentru bursele de studii în Franţa ale tinerilor "fraţi latini de la Dunăre". Simptomatic rămîne articolul "O mare ruşine" (cf. *Mustul care fierbe*, ed. cit., pp. 77-81) al lui Goga, chiar dacă de o retorică totuşi prea radicală, din care citez, fără alte comentarii: "Am primit lista studenţilor beneficiari ai dărniciei protectoare [a statului francez], care angajează recunoştinţa şi onoarea ţării, şi am constatat că *abia 30 de procente sînt români*... Publicăm acest pomelnic în întregime, aşa cum ni s-a transmis de la Paris. [...] Simpla înşiruire a numelor lămureşte totul: sînt în absoluta lor majoritate evrei, cei mai mulţi din casta cetăţenilor neofiţi, care au exact atîta legătură de suflet cu ţărîna Basarabilor cît aveţi d-voastră cu apa Iordanului din Testamentul vechi. [...] E la mijloc, desigur, una dintre acele fantastice învîrteli cu care noi ne-am obişnuit aici acasă, de cîte ori vine vorba de revărsarea bunătăţilor... Ni s-au dat chiar oarecari detalii, ni s-a indicat şi promotorul acestei liste talmudice, în persoana unui domn profesor de la Sorbona, francez naturalizat, pe care *protecţiunea şi intervenţia d-lui Iorga l-ar fi avansat arbitru al doleanţelor româneşti la Universitatea din Paris*..." (pp. 79-80, subl. n.). N-ar fi lipsit de interes ca un istoric profesionist onest să cerceteze cazul mai îndeaproape, spre a se vedea, între altele, şi în ce măsură a fost implicat N. Iorga (cel care nu demult ţinuse în *Neamul Românesc*, cot la cot cu un A. C. Cuza, şi cu o retorică încă mai radicală decît a lui Goga, acida rubrică... "Evreii noştri"!).

[8] Art. "Doi băieți viteji: Moța şi Marin", apărut în *Neamul românesc* din 19 ianuarie 1937, nu trebuie privit ca semn al vreunei simpatii pentru legionari, ci mai degrabă ca un gest de "probitate strategică" (îi laudă pe cei morți dojenindu-i pe cei vii: "Luptînd pentru credința lor creştină şi pentru cinstea poporului lor, pentru ce este etern, scump şi curat în latinitatea nebolşevizată, doi tineri Români, doi Băieți viteji, Moța şi Marin, au căzut înaintea Madridului apărat de Roşii. [...] Prinşi de un entuziasm care se cere condus şi nu înăbuşit – pentru că altfel rămîne celălalt entuziasm, contra căruia Statul nu poate lupta îndeajuns şi mai ales singur –, încălziți de o idee căreia i se închinaseră întregi, ei şi-au zis că e preferabil, decît în România însăşi o agitație care nu-i aduce întotdeauna bine, să meargă acolo unde nu sînt discursuri şi demonstrații de stradă, ci omul stă în fiecare clipă în fața morții, pentru ce crede el sfînt şi mare..."), altminteri în consonanță cu mai toată opinia publică a momentului.

[9] Pentru un tablou cronologic şi comparativ al violențelor statului împotriva legionarilor şi ale legionarilor împotriva terorismului de stat, a se vedea Nicolae Roşca, *Cronica unor violențe politice*, Editura Mişcării Legionare, Madrid, 1991 (reed. Editura Constant, Sibiu, 2000), concluziile urmînd să le tragă singur fiecare cititor.

[10] Art. "Pe cine au omorît...", de nenumărate ori publicat, întîi de presa de dreapta din exil, apoi şi de cea postdecembristă din țară (*cf*., de pildă, *Puncte cardinale,* anul VII, nr. 11/83, noiembrie 1997, p. 7). Ca şi Nae Ionescu, Gh. Racoveanu, la vremea aceea, nu era legionar încadrat, ci doar simpatizant al Legiunii. "Binecuvîntarea" asasinatului ar fi dat-o, conform lui Gh. Racoveanu, inclusiv Patriarhul Miron Cristea (pe atunci şi prim-ministru), chiar într-o predică pascală: "Un om, în ale cărui vine nu curge nici un strop de sînge românesc [calomnie curentă la adresa lui Codreanu, ca şi, mai demult, la cea a lui Eminescu], vrea să dea foc țării [?!]. Apoi, mai bine să moară unul pentru popor, decît să piară poporul pentru unul!" (parafrază deconcertantă a sfatului lui Caiafa consemnat la *Ioan* 18, 14).

[11] Şi comentează mai departe: "Nu încape deci scuză pentru cele petrecute în pădurea de la Strejnicu, ci numai – pentru noi, nu pentru ucigaşi – încredințarea că dreptul şi nedreptul, lumina şi întunericul, binele şi răul sînt distribuite în mod mai pestriț decît bănuiam. Lui Iorga, de altfel, i se aplică întocmai vorbele lui Bossuet despre abatele de Rancé: *C'est un homme contre lequel on ne saurait avoir raison*".

[12] Amîndouă în mare suferință astăzi…

publicat de Răzvan Codrescu